

SZINGAPÚR AZ ETNIKAI KALEIDOSZKÓP ÉS ÁZSIA KULTURÁLIS EPICENTRUMA

Rejtő Jenő Pizskos Fredje a szingapúri alvilág mitikus alakja, a „Serény múmiák” klub tagja volt, mivel a kikötőváros hosszú évszázadokon át, mint füstös, matrózkocsmákkal tele átrakodó állomás segítette a hajózást Kína felé, a brit gyarmatbirodalomban. Titokzatos és a keleti alvilággal gyakran összefonódó életének 1965-ös függetlenedése vetett véget, és ma már aligha lehet elképzelni, hogy az alig 60 évvel ezelőtti szemetes utcák, cölöpházak helyén nemzetközi üzleti társaságok, a leghatalmasabb bankok felhőkarcolói állnak és modern sugárutak, pazar üzletházak, a trópusok minden szépségében pompázó parkok hálózának be a várost. Itt a világon az egyik legmagasabb az egy főre jutó GDP, és az OECD felmérése szerint az alig ötmilliárdnyi, a mi fővárosunknál alig másfélszer nagyobb kis városállam büszkélkedhet a tizenöt éves gyermekeknek a globálisan legmagasabb matematikai és természettudományos tudásával. Szigorú törvények védik a környezetet, és súlyos büntetést szabhatnak ki arra, aki közterületen szemetel, köpköd, cigarettázik, ráógumit ragaszt, falat firkál.

Mentalitás, életminőség

Lakossága – az őslakó malájoknak és a két emberöltő alatt bevándoroltaknak köszönhetően – etnikailag, nyelvileg, vallási, kulturális és antropológiai értelemben rendkívül összetett, sokszínű, mondhatnánk: Szingapúr egyedülálló *multikulturális mintaállam*, amelynek polgárai közösen, egymással együttműködve építik jelenüket és jövőjüket. Lásd Jacques Delors (az Európai Bizottság elnöke, 1985): „*megtanulni élni, megtanulni egymással élni, megtanulni másokkal élni és cselekedni*” mélységesen humanista elvét és vízióját.

Többségben vannak a kínaiak, őket követik a malájok, majd az indiaiak, és végül az európaiak következnek, de élnek itt arabok és mindenféle náción a világ minden részéből. A sokféleséget bonyolítja az, hogy az egyes népeségi csoportok többféle saját kultúrával, identitással, önálló nyelvvel felérő nyelvjárással, vallással rendelkeznek, amely mind-megannyi hagyomány, attitűd, szokás, életstílus. A kínai például lehet hakkas, hokkiens, teochews és így tovább, s bár az uralkodó vallás a buddhizmus, de vannak köztük jócskán taoisták, zennisták, sőt

katolikusok és felekezet nélküliek. Ugyanígy malájok között szintén megtalálhatók a buddhisták, bár a többségük mohamedán, és az indiaiaként számon tartott tamilok között vannak szikhek, szinte az összes felekezeti variációval.

Tehát: „fogjanak meg, fogjanak meg, megfogják” mondaná Karinthy. Az ilyen etnikai, vallási és kulturális mixtúrában ezért fontos a másság iránti tolerancia, és ez nem feszültséget, hanem kölcsönösséget hordoz, amelynek eredménye egy „szingapúrizmus”, a szingapúri identitás, nyelvre, származásra, megjelenésre való tekintet nélkül, mint az egyesült államokbeli Amerikában az amerikai állampolgár. Mindazonáltal a modern Szingapúr arculata mögött és között még mindig fellelhetők (és megőrzendők) ezeknek az etnikai, vallási és kulturális heterogenitásnak a nyomai. Az egykori, nem is olyan régi Chinatown egyes utcái még mindig fellelhetők, a mohamedán művészet nyomai megtalálhatók a zömében arabok lakta utcákban és egy kis India maradványaival pedig az arra barangoló turista a Serangoon Roadon találkozik. Az egykori brit gyarmatról pedig az egyes neoklasszikus épületek árulkodnak.

Az ország hivatalos nyelve a közigazgatásban, üzleti életben és az oktatásban az angol, de ugyanígy legitimitást élvez a kínai mandarin, a maláj, mint az ország egykori anyanyelve és a nagyszámú indiai bevándoroltakra való tekintettel a tamil. Angolul így vagy úgy mindenki tud, de a BBC nyelvé, a „King English” kevesen beszélik, saját tapasztalatunk szerint Angliában is. Kínaiul talán mindenki ért, hiszen a lakosság többsége kínai bevándorolt és az angol mellett a kalligrafikus kínai írás is mindenhol olvasható, éppen úgy, mint Kelet-Ázsia más országaiban, így Japánban is, ami még inkább fokozza a tarkaságot.

A mindennapi élet és a munka világának a jellemzésére egyik 2010 óta Szingapúrban élő honfitársunkat, Jakab Zoltán HR (humánerőforrás) szakember segítségét kérjük, aki egyébként a legújabb, úgynevezett AI-n (Appreciative Inquiry, azaz elismerő érdeklődés) alapuló menedzsment-fejlesztés híve, és ezt szeretné meghonosítani a távoli szigetországban. *Fizikailag körülbelül száz munkatárs veszi körül a cégét, ahol dolgozik egy irodaház huszonharmadik emeletén. Csak két fehér ember van*

köztük, mert a többiek mind más-más ázsiai ország-
ból származnak – számol be szingapúri tapasztalata-
iról barátunk egy munkaerőpiaci portál által készített
interjúban. Odaadón és nagy intenzitással dolgozik,
ezért személyét nagyon megbecsülik és értékeli mun-
káját. Ez is valószínűleg annak a sokszínű emberi kör-
nyezetnek a következménye, amelyben azonban csak
úgy lehet boldogulni, ha az ember elfogadóvá válik.
Főnökét emberileg szereti és tisztelik egymást, de nem
tartja eléggé motiváló, jó vezetőnek, amellyel – úgy
érzi – szembefordul a helyi normával, a vezetőket öve-
ző, a valóságtól elrugaszkodott tekintélyelvűséggel. A
szingapúri rendszer erősen hierarchikus, a főnök szava
szent és sérthetetlen, meg sem merik szólítani őket a
beosztottjaik.

Az életszínvonal Szingapúrban összehasonlítha-
tatlanul magasabb, mint nálunk, egy helyi pálya-
kezdő 370.000 forintnak megfelelő összeget keres,
ugyanakkor hatszáz magyar forint értékű dollárból
kiadós ebédet lehet kapni. Olcsóbb a benzin is, na-
gyon sokba kerül viszont az albérlet, így a helyiek
sokáig élnek a családi fészek kényelmében. Az adó
öt százalék, amelyet az első évben nem is kell fi-
zetni. Az ötven évnél fiatalabbak anyanyelvi szinten
beszélnek angolul, és teljesen általános, hogy min-
denki két-három nyelven tud beszélni. *Jakab Zoltán*
barátunk számára nagyon szimpatikus kormányzati
rendelet, mely nem engedi, hogy egy lakótömbön
belül harminc százaléknál több kínai, maláj vagy in-
diai éljen együtt. Így elkerülük a homogén negyedek
kialakulását. Ilyen környezetben mindenki megta-
nulja tisztelni a másikat.

A helyi cégeket jellegzetesen az ázsiai munka-
morál jellemzi. Rengeteget dolgoznak, a túlórázás
természetes jelenség, mindenki tovább marad, mint
ahogy a munkaideje szól, de ezért nem jár túlóra-
pénz. Hivatalosan a munkaidő 8.30-tól 17.30-ig
tart, „*de előfordul, hogy este 6-ig, fél 7-ig vagy to-
vább is bent maradok*” – nyilatkozta Zoltán, amit
a főnöke természetesnek tart. A munkaidő első fél
órája egy közös „Chi-King” testgyakorlattal telik.
Ingben, öltönyben végzik a stresszoldó joggyakor-
latokat, hogy frissen, felüdülten kezdjék a munkát,
amely, a szingapúri munkamorál szerint, segíti a
testi és lelki kiegyensúlyozottság megteremtését.

„*A város tömegközlekedési rendszere egészen fan-
tasztikus, egy feltölthető chipkártyával utazhatok a
pontosan összehangolt vonalak között, és ebben fény-
évekkel járnak előttünk. Egyszerűen nincs szükség au-
tóra. Kiemelendő a tisztaság és az emberek nyitottsá-
ga. Az utcán mindenki mosolyog rám, és meg akarják*

tudni, ki vagyok, honnan jöttem” – vélekedik honfi-
társunk a szingapúriak mentalitásáról, életviszonya-
iról.

Az alig kétszázalékos európai bevándoroltakhoz
tartozóan egy viszonylagosan nagy lélekszámú ma-
gyar kolóniáról is beszélhetünk ebben a hátsó-ázsiai
törpeállamban. „*Foglalkozás alapján vannak az in-
formatikusok, meg a többiek. Mondhatjuk, hogy ki-
csiny nemzetünk informatikusai itt bizony szép szám-
mal képviseltetik magukat. Tanulmányaik és tudásuk
alapján a PhD hallgatók kicsiny, de egyre aktívabb
csapatát különíthetjük el a családosok nagy csoport-
sulásától, akiknek nagy része egyébként kisgyermekkel
érkezett, és jelenleg 2-3 éves szerződése van valame-
lyik multinál. Aki pedig nem nemzetközi vállalatnál
dolgozik, az saját cégét irányítja. A hajadonok között
nincs is olyan, akinek magyar párja lenne. Ha már
vegyes párokról van szó, most ünnepelte a születésnap-
ját András, és kínai barátnője, Aggie*” – olvashatjuk
a Magyar klub faliújságjából, minden kommentár
nélkül.

Szingapúr az ázsiai művészetek világvárosa

Dél-Ázsia modern szigetországa nemcsak a vi-
lág egyik meghatározó üzleti, gazdasági központ-
ja lett, hanem, centrumává, sőt epicentrumává is
vált az ázsiai, európai kultúrának és művészetnek,
megtettesítve annak minden ágát és műfaját, az
előadóművészetektől a múzeumokig. Minthogy
kozmetopolita és multi-etnikus város, Szingapúrt
gyakran aposztrofálják mint „Kapu Kelet és Nyu-
gat Között” várost, amelyhez hasonló aligha van
a világon. Különös privilégiuma, hogy ehhez ren-
delkezésre állnak a legmodernebb létesítmények,
amelyek architektúráisan és funkcionalitásukat
tekintve egyaránt világszínvonalúak. Művészeti in-
tézsményeik azonban nemcsak befogadják és bemu-
tatják Ázsia és a többi földrész egyedülálló, esetleg
csak itt látható tradicionális művészeti alkotásait,
hanem saját produktumaik, művészeik, együtteseik
is vannak, amelyek a világ legrangosabb pódiuma-
in is megállják a helyüket, mint például a Theatre
Works együttes, vagy a kínai szimfonikus zenekar.
Ezt a célt igyekszik erősíteni a nemrégiben létreho-
zott Művészeti Főiskola (SOTA), amelynek célja a
művészeti talentumok felkutatása és képzése.

A szingapúri kormány, az úgynevezett Mester-
terven (Master Plan) belül bőkezűen bátorítja és tá-
mogatja a művészeti életet, különösen annak nagy
volumenű rendezvényeit, fesztiváljait, míg a nyugá-

ti és a multikulturális művészetek zászlóshajói felett a Nemzeti Művészeti Tanács bábáskodik.

Ezt egészítik ki a magán mecenatúrák, a privát művészeti vállalatok és a CSR (Corporate for Social Responsibility) adományok. Az esetleges anyagi hiányokon kívül, amely ugyan ritkán fordul elő, gondot jelent a helyhiány, tekintettel a város zsúfoltságára. Egy négyzetkilométerre ugyanis 6.700 fő jut. Az azonban mindenképpen elmondható, hogy a város művészeti élete hasonlóan olyan nagy vonzó erő a turisták számára, mint Madridban a Prado, vagy Firenzében az Uffizi, különösen azok számára, akik a keleti kultúra különlegességei iránt érzékenyek.

A szingapúri „MŰPA”

Szingapúr káprázatos látványa, az elmúlt évtizedek alatt sokat változott, de egyik sem volt olyan drámai és ellentmondásos, mint a hivatalosan 2002-ben megnyílt Szingapúri Esplanade Complex, a szigetország kulturális palotája (esplanade, ld. tengerparti sétátér). A maga architekturális formájával és dekoratív elemeivel az óriási épületkomplexumban ötvöződik az ázsiai, sőt a szingapúri specifikum és az európai gigantikus kulturális létesítmények építészeti stílusa azáltal, hogy a két tüskével borított egymásba kapcsolódó hatalmas épületegyüttes *durianra* emlékeztet, és ez máig is nagy vitát vált ki. A durian (duriozibethinus Murr) egy népszerű szingapúri 15-30 cm hosszú, akár 8 kg. súlyú tüskével borított kemény héjú gyümölcs, amelyet fakopánccsal lehet feltörni, benne 2-6 cm-es halvány-sága, könnyen meghámozható magvak találhatók, telve összehasonlíthatatlanul zamatos, krémszerű folyadékkal.

Amilyen kecségető a duriant szimbilizáló Esplanade Complex kívülről, olyan gazdag és értékes az intézménykombinát kínálata belülről, és mint ilyen a világ egyik legmozgalmasabb művészeti, művelődési központja. A legkiemelkedőbb rendezési és művészeti teljesítménye, hogy minden évben egy többhónapos világművészeti fesztivált rendez, és a keleti és nyugati földtekén egyaránt számon tartott színházi és opera-előadásain, hangversenyein, kiállításain és egyéb műsorain a legismertebb, nemzetközi hírnévű művészek, zenekarok, táncművészek kápráztatják el a hazai és a külföldről idesereglett közönséget, amelyre megint csak az ázsiai és európai kultúra találkozása a jellemző, mind személyi és stílus vonatkozásban, mind a

klasszikus visszatekintés és a modern művészetek megelevenítése tekintetében.

A fesztiválon kívül is minden korú, érdeklődésű és nemzetiségű szingapúri lakos megtalálja a számára hasznos vagy szórakoztató programot az Esplanade Complexben. Sok az ingyenes Coffee Morning /délelőtti kávézó/ és Afternoon Tea (öt-órás tea) zenés műsor is, amelyen mindenki ingyenesen részt vehet és erősíti a régiók és újak, az egyes etnikumok közötti párbeszédet, megértést. Az amatőr művészeti együttesek is felléphetnek a maguk örömméretére, a más nemzetiségűek szórakoztatására. A komplexum valójában egy *agóra*, ahol a sok nemzetiségű és felekezeti bevándoroltak, a többségi kínaiak találkozhatnak a más nemzetiségűekkel, megismerhetik egymás szokásait, gondolkodásmódját és időnként tájékoztató és vitára inspiráló előadásokat is meghallgathatnak az aktuális gondokról, problémákról. Mindehhez rendelkezésre állnak a megfelelő auditoriumok, terek, kávézók, teázók, a kívánatos társas helységek, kényelmes berendezésekkel, felszerelésekkel. A gyermekekről, fiatalokról és idősebbekről sem feledkeznek meg, és számukra is vannak programok, vitaestek. Ezen kívül, rendelkezésre állnak az epicentrum büszkeségei: az 1600 főt befogadó hangversenyterem és a 2000 férőhelyes, szintén kényelmes elhelyezést biztosító színház, mindkettő kiváló, mozgatható akusztikai falakkal, kiegészítő berendezésekkel. Az intézmény infrastrukturális színvonalára jellemző, hogy a koncertemben lévő orgona 4740 síppal és 61 „stoppal” rendelkezik, amelyet Johannes Klass „Orgelblau”, a világ leghíresebb orgonakészítő mestere tervezett és készíttetett el.

Sokszerű multietnikus előadóművészet

Az előadóművészeti élet Szingapúrban bővelkedik helyi tehetségekben és izgalmasabbnál izgalmasabb művészi produkciókban, amelyben megint csak a lakosság szinte végtelen tarkasága, sokszínűsége tükröződik, és ezt az önmegmutató aktivitást és kezdeményezést a kormányzat is példamutatóan felkarolja. Ezt teszik teljessé a főleg Ázsiából, de a világ minden részéből idelátogató művészek mindenirányú bemutatkozásai, amely által ismételtelen manifesztálódik a szigetország páratlan euro-ázsiai művészeti és kulturális karaktere.

Bangsawan

Maláj opera, amely többnyire legendás történeteket jelenít meg az európai operához hasonló stílusban. Az ázsiai földrészen ma már kihalóban van. Mint a legtöbb nyugati színjáték, a bangsawan előadások is klasszikus szerelmi történeteket és az ámulást elevenítik fel a tragikus daljáték számunkra különös, keleti formájában. A bangsawan legtradicionálisabb típusa mindazonáltal a maláj mítosz titkait és rejtelmait hozza felszínre az ezzel harmonizáló különleges hangszeres eszközökkel.

A másik gyakori témája a bangsawan operáknak: gyermekmesékről szólnak, amelyek közül a legnépszerűbbek Bawang Putih, Bawang Merah és Sang Nila Utama kalandjai. Sang Nila Utama a régebbi korokról szóló meséskönyvek emblematikus hőse, aki arról volt nevezetes, hogy felfedezte az oroszlánt Temasek szigetén. Temasek Szingapúr eredeti neve volt, mielőtt Sir Stamford Raffles (1781–1826) angol diplomata és utazó megalapította volna 1822-ben a gyarmati kikötővárost.

Míg a hagyományos Bangsawan tovább él a professzionális művészek előadásában, addig ennek modernizált változata, a szingapúri televízió valamelyikének is gyakori varieté műsora a Sri Warisan táncegyüttes előadásában, de éppen így egyes részletei emelik a tradicionális maláj esküvők ünnepi hangulatát, amelyet a lakodalmak színhelyén a város valamelyik pontján tartanak.

Szingapúri Állami Szimfonikus Hangversenyzenekar

A 96 tagból álló szimfonikus zenekar világszeret ismert, mint az egyetlen olyan hangversenyzenekar, amely mesteri módon képes megjeleníteni az ázsiai és európai zenei hagyomány legjelesebb műveit. A zenekar a hazai és a nemzetközi anyagi és szellemi élet összefogásával 1979-ben alakult meg, és azóta minden évben 50 alkalommal lép fel és tart előadást, amikor mindig megtelik az Esplanade Complex 1600 fős befogadóképességű, kitűnő akusztikájú, gyönyörű koncertterme. A Londoni Szimfonikusokkal vetekedő zenekar a salzburgi és bayreuthi fesztiválokkal felérő zenei élményt nyújt, telve nyugati és keleti hangulatokkal, életérzésekkel. A hely szellemét, a „genus loci” bizonyítja – mivel, hogy Szingapúr, mint volt kikötőváros, „a tenger szülöttje” – Chen Yí, Bright Seng és Yardumian Richard: „A tenger” című szimfoni-

kus zeneműve, amely a tengerre jellemző súllyal és mélységgel könnyen visszhangra talált a szigetlakók lelkében, mint ahogy Debussy *Tenger* című programzenéje a francia tudatban. (Petőfi Sándor is dicshimnusz zeng az Alföld tengersík vidékéről, mint sajátosan magyar tájról, mert „ott vagyok hon, ott az én lelkem”.) A zenekar bemutatta és CD-re vette Alexander Tcherepin (1899–1997) orosz származású zeneszerző és zongoraművész hat zongorahangversenyét és négy szimfóniáját. A közel száz fős zenekar jó hírnevét mi sem bizonyítja jobban, mint hogy szívesen látott vendégek nemcsak Ázsiában, hanem Európában és Amerika patinás, legnevesebb hangversenytermeiben is, például a New-Yorki Carnegie Hallban vagy Európában, a bécsi Állami Operaházban. Páratlan természeti és zenei élmény, amikor a társulat a szigetország botanikus kertjében havonta egyszer előadást tart. A hatalmas szabadtéri zöld arénában, körülveve pálmaligetekkel, a tömeg olyan óriási, hogy ha valaki jó helyet akar kapni a zöld pázsiton, korán kell megérkeznie harapni- és innivalókat tartalmazó kosárral a kezében, hogy jó helyet kapjon.

Szingapúri Kínai Zenekar

A 80 tagú zenekar a szigetország egyetlen ilyen hivatásos zenei együttese, s mivel a lakosság többsége kínai, megkülönböztetett rangot, mondhatnánk ikonikus, szimbolikus státuszt élvez, és zászlóshajója a helyi művészeti együtteseknek. Mint testvérintézményét, az Állami Szimfonikus Zenekart, szintén 1997-ben avatták fel, és hozzá hasonlóan otthona az Esplanade Complex grandiózus konferencia csarnoka, és méltán élvezi a mindenkori szingapúri miniszterelnök megkülönböztetett figyelmét. Víziójuk, hogy egy szingapúri karakterű világhírre tegyenek szert, zenéjükkel jobba és nemesebbé tegyék az emberi lelket, nem csak a szingapúriakat, hanem, amennyire lehet, az egész világot. Nagyra törő célok! Erkölcsi magatartásukra jellemző az elkötelezett team-munka, közösségi attitűd, az innováció és az állandó tanulás.

Reményeik – úgy tűnik – valóra is váltak. Első zeneigazgatójukkal, Hu Bing Xuval óriási sikerrel turnéztak Kínában. 2000. január 1-én, az ezredforduló ünnepségek keretében, világrekordot állítottak fel azzal, hogy 1400 muzsikussal részvételével adtak újévi koncertet. Előadóművészetük magas színvonalát és jó hírnevüket mi sem bizonyítja jobban, mint hogy meghívást kaptak a davosi Világ-

gazdasági Fórum egyik találkozási pontjára, a Nemzetközi Monetáris Tanács éves konferenciájára, valamint a Művészeti Tanácsok világkonferenciájára. Tajvan fővárosában, Taipeiben elnyerték „a legjobb kínai zenekar” díjat a Tradicionális Művészetek Fesztiválján. 2002-ben Marco Polo utazásait egy epikus szimfónia-fantázia formájában dolgozták fel és vették színre kultúrpalotájukban az „Esplanade” színházban, frenetikus sikerrel.

A Szingapúri Kínai Zenekar azonban nem volt megelégedve saját eredményével és a Művészeti Főiskola (ld. SOTA) legkiválóbb tanulóiból megalakította a *Szingapúri Ifjúsági Kínai Zenekart*, de nem csak létrehozta, hanem gyermekének tekintve folyamatosan támogatta, mind szakmailag, mind szervezetenként, és valóságos impresszáriója lett az együttesnek. Ennek meg is lett az eredménye, mert a zenekar tagjai kiváló muzikusokká és zeneszerzőkké váltak, akik a nemzetközi színtereken is megállják a helyüket és sokan közülük tagjai lesznek a „nagy” zenekarnak.

Maláj zene

A hagyományos maláj zene öt kategóriába oszlik: ronggeng, asli, masri, joget és zapin. A leglassúbb ütemű a masri és az asli, amely régi falusi életképeket szólaltat meg a zene nyelvén, mint például az aratás és a családi ház építés lombokból, faháncsból. A ronggeng Indonéziából, Jávából származik, de hasonlatos a thaiföldi ramwonghoz is, mivel a férfiak és asszonyok között szövődő szerelmet hangszeres zenével és lírai költeményekkel érzékelteti. A zapint a színpadi változat mellett a maláj televízió varieté formában is feldolgozta, mert igen a látványos és szórakoztató. A joget zenéje azért izgalmas, mert benne a maláj és portugál elemek keverednek egymással.

A tradicionális maláj táncosok, miközben énekelnek, gyakran tartanak kezükben különféle tárgyakat, úgymint gyertyatálakat, rizs-szítát, papíresernyőt, amely a táncot még kifejezőbbé, színesebbé teszi.

Klasszikus indiai zene

A klasszikus indiai zene a zene legrégebbi formája a világon. Gyökerei a törzsi varázslatig, a védikus himnuszig, népzeneig vezethetők vissza, és felettebb melodikus hangzásúak. A klasszikus indiai zenére

egy letűnt világ bája, kellemessége, szépsége jellemző. Ami megkülönbözteti más zenei stílusoktól, az, hogy kiemelt hangsúlyt kap benne a melódia és hangzásának szakkátó, minden hangot kiemelten megszólaltatott jellege.

Noha az észak-indiai hindusztáni és a dél-indiai carnatic zenére oszlik, mindkét típusú zene eredete és alapkonceptiója ugyanaz. A megfigyelhető különbség csak az, ahogyan ez a két fajta klasszikus zene előadásmódban és stílusban eltérnek egymástól.

Népzenei olvasztó tégelye

Szingapúrban ahány nemzetiség, annyi népzene és népi tánc él, a kínai hakkastól, az arabon, tamilon, indiaian, szikenán a malájig, amelyet félig hivatásos, félig amatőr együttesek adnak elő ünnepi alkalmakkor, népművészeti bemutatókon vagy fesztiválokon, részben a maguk öröme, részben a turisták szórakoztatására. A mi Balkánunk és Kárpát-medencénk népzeneje, amelyet Bartók Béla (1881–1945) színessége és egymásra hatása miatt oly nagyra becsült, ehhez képest egy homogén egység, uniform zenei kultúra. Ugyanakkor az egykori kikötővárosban minden népnek megvan a maga klasszikus (komoly) zenéje is, és a kettő nem ugyanaz, mert a népzene közösségi és bár tradicionális jellegű, de mégis változó, míg a klasszikus zene örök és változatlan, autonóm művészet. Így például az indiai népi bharatanatyam mellett él a klasszikus indiai zene, amelynek egyik műve kurtizánok által előadott ének és zene, sok évszázaddal ezelőtről.

A galériák, múzeumok, mint az ázsiai és európai művészetek kincsestára

Valamennyi művészet iránt olthatatlanul érdeklődő, legyen az szakavatott műértő vagy a szépségben örömet lelő európai vagy ázsiai, minden vágya az, hogy eljusson a szingapúri galériákba vagy múzeumokba, ahol megcsodálhatja a helyben megalkotott vagy a világ bármely helyéről származó műkincseket, művészeti alkotásokat, de nem csak gyönyörködhet bennük, hanem azok egy részét meg is vásárolhatja. Ez a kis szigetország pletfórája a múzeumoknak, ahol a mestermunkák ezrei találhatóak, de kiállításaiikkal nem csak hívogatják a nézőket, hanem interaktív módon fokozni kívánják az élvezetet, elmélyíteni a művészi befogadást.

Opera Galéria

Ha valaki megszállottja a művészetnek, és különösen akkor, ha „van mit a tejbe aprítania”, feltétlenül meg kell látogatnia ezt a képtárat, amelyben többek között olyan remekművekkel találkozhat, mint az európai Picasso, Buffet, Dalí, Gauguin, Miro, Braque vagy Chagall festményei, grafikái és mint az ugyancsak világhírű kínai-francia Chu Teh Chun (1920–2003) és a Zao Wou Ki (1920–2013) alkotásai, sőt a kiállított művekből, amennyiben erre mód van, vásárolhat is. Például Picasso 1967-ben készült színes tollrajza, a *Homme Margeur de Pastique et Flutiste* (A dinnyeévő és a fuvalás) 1.8 millió dollárért kelt el a szingapúri Opera Galériában.

A képtár 1997-ben alakult és előretolt bátyja az Opera Galéria elnevezésű nemzetközi művészeti múzeumhálózatnak, amely a világ legnagyobb művészeti tőkéje és Szingapúron kívül intézményei vannak Párizsban, New Yorkban, Miamiában, Hongkongban, Londonban, Velencében, Szöulban, Dubaiban és Monacóban, általában a turistaparadicsomokban és a leggazdagabb városokban. Megalapítója és igazgatója Gilles Dyan, francia műkincskereskedő, aki az Európai Művészeti Kamara hivatalosan is a világ egyik legelismertebb műkincszakértője. A városállam galériájára különös gondot fordít, amelynek köszönhetően sok világhírű alkotás csak itt található meg, különös tekintettel Picassóra, Dalíra, Gauguinra és Chu Teh Chunra, ami csak tovább növeli Szingapúr művészeti epicentrum- és specifikus jellegét. A galéria humanizmusát dicséri, hogy feladatának tekinti az új művészeti talentumok promócióját, beleértve a kelet-ázsiai tehetségeket is.

HDB Galéria

A kiállításon megelevenedik előttünk az a 360 fokos fordulat, amely a 60 évvel ezelőtti slumos nyomornegyedektől a mai világvárosig vezetett. A HDB az állami Építési és Fejlesztési Hivatal (Housing&Development Board), amely megtervezte és irányította ezt az alig két nemzedéknyi páratlan fejlődést (amelyhez hasonló csak Magyarországon volt a 60-as, 70-es években), hogy ellássa a szingapúriakat minden igényt kielégítő lakásokkal és az ennek megfelelő környezettel.

A Hivatal az elmúlt évtizedekben és jelenleg is gyakorlati és elméleti kutatásokat, fejlesztéseket

hajt végre, hogy biztosítsa költségkímélő módon a lehető legmagasabb színvonalat és a folyamatos fejlődést, beleértve a különböző kereskedelmi, felüdülési, szociális és pihenést biztosító létesítményeket.

Fontos prioritása a HDB-nek – és ez a galériában is nyomon követhető – a „kohezív közösségek” kiépítése a városban. Ezt a célt szolgálja olyan közösségi terek létrehozása, ahol a különböző etnikumú lakosság találkozhat és érintkezhet egymással. Ennek érdekében a HDB-nek és az államnak is alapvető célja a multinacionális harmónia biztosítása, továbbá a családi kötelek megerősítése és az idősekről, az elesettekről való gondoskodás, amint ez a szöveges, vizuális és média-prezentációkból kitűnik.

The Substation. A Művészetek Otthona

A művészeti központot Kuo Pao Kun (1939–2002) neves drámaíró és színházigazgató alapította 1990-ben, amely az első független kortárs művészeti központ az országban. Sokféle művészeti programot rendeznek, a hagyományos táncoktatástól, rock-koncerteken, vizuális művészeti bemutatókon át a fiatal költők estjéig. Rendeznek továbbá nemzetközi rövidfilm-fesztiválokat, kísérleti színházbemutatókat, konferenciákat Szingapúr művészetéről és kulturális életéről.

A Substation évek óta együtt dolgozik Szingapúr legproblematisabb művészeivel, íróival értelmiségeivel, ellenzéki csoportjaival. A fiatal és kitörni akaró művészek szívesen igénybe veszik a központ helyiségeit, és kérik szakmai segítségüket, mert a Művészetek Otthona mindig nyitott az új javaslatokra, gondolatokra.

NUS Múzeum

Rendkívül gazdag gyűjteményével a múzeum szerves része a Szingapúri Nemzeti Egyetemnek (National University of Singapur, rövid. „NUS”). Anyaga és kuratóriumi gyakorlata meghatározó forrása az egyetem társadalomtudományi képzésének és kutatásának, missziója, hogy a közreműködésével végzett képzéssel, kutatással és szolgáltatásokkal átforgalmazza a szingapúri polgárok gondolkodását és munkáját. A több mint 7 ezer műalkotásból álló, a világon szinte az egyetlen ilyen kincstára a keleti művészeteknek négy szekcióra osztható. A *Lee Kong* kínai gyűjtemény felöleli a 4 ezer éves kínai történelem relikviáit a kortárs művészetekig. (A mondabeli első kínai császár Huang Di, volt, aki

Kr. e. 2100-ban alapította meg az első kínai államot a mai Peking környékén); a *Déli és Délkeleti Gyűjtemény* tartalmazza az indiai klasszikus szobrászat idejétől származó emlékeket a mai modern alkotásokig. (Az első klasszikus indiai szobrokról időszámításunk előttről az 1700-as években van emlékünkből az Indus völgyében); és az *NgEng Teng Gyűjtemény* több mint 1000 művészeti remekművet tartalmazó adomány. NgEng Teng a legnagyobb, nemzetközi hírnévre is szert tett, szingapúri szobrász (1934–2001) volt, a Cultural Medallion, a legmegtisztelőbb szingapúri kitüntetés tulajdonosa. A negyedik részlege a múzeumnak az úgynevezett *Baba Ház* (Baba house), amely nem más, mint egy régen kivándorolt kínai kereskedő család háza, amelyet a NUS múzeum néprajzosai és restaurátorai hoztak rendbe. A célja az, hogy a maga eredetiségében látható háznak és berendezéseinek bemutatásával érzékeltesse a régmúltban kivándorolt kínai kereskedő családoknak, a parnakánoknak életét, szokásait, kultúráját. (Ilyen kínai kereskedő negyedek voltak és vannak például Moszkvában, Londonban és a világ más nagyvárosaiban).

Szingapúri Művészeti Múzeum (Singapore Art Museum, rövid. SAM)

Délkelet-Ázsia kortárs művészetének és pop art világának múzeuma. A SAM kiállításainak többsége alkalmi jellegű, általában egyhónapos időtartalommal, amelyen a szingapúri és a kortárs ázsiai művészek alkotásai láthatók. A múzeum azért igen kedvelt, mert segít lépést tartani a kortárs művészetek új irányjaival, nemzetközi kitekintése széleskörű, ugyanakkor vitákra, a művészekkel való találkozásra is inspirál. Mint a kortárművészetek nemzetközi múzeuma Délkelet-Ázsiában, olyan nagy tekintélyű intézményekkel tart partnerkapcsolatot, mint a Pompidou központ, Guggenheim Múzeum, Stedelijk Múzeum, Bonn Art Museum, Asia Society in New York, etc. Mivel Szingapúr mindinkább egy globális művészeti várossá válik, színhelye és ösztönzője a nemzetközi művészetelméleti, esztétikai vitáknak, kutatásoknak, források és talentumok felfedezésének.

Ázsiai Civilizáció Múzeuma

Egyike azoknak a múzeumoknak, amely a pán-ázsiai kultúrára és civilizációra koncentrálja gyűjtő, kiállító és kutató aktivitását, azokra a térségekre,

ahonnan Szingapúr multietnikus csoportjai eredeztetik származásukat.

A kínai művészetet a pompás Dehua porcelán figurák, taoista és buddhista szobrok, kalligráfiák és a dekoratív művészetek más példái képviselik. A dél-ázsiai galéria széles időspektrumának szobraival kápráztatja el a nézőket, köztük a gyönyörű Chola bronzokkal. Különös figyelmet érdemel Uma Chola bronzszobra, valamint Shiva hitvese és ugyanígy Somaskanda is. India korai buddhista művészetébe a Mathura- és a Gandhara-iskola alkotásain keresztül pillanthatunk be. A múzeumi kincsek közül Mathura Buddha vörös homokkő szobra (a Kanishka érából) páratlan mestermunka.

Más irányú figyelem övezi a dél-indiai famunkákat, a nepáli-tibeti bronztárgyakat, textíliákat, későközépkori miniatűröket és már a gyarmatosítás korából való nyomtatványokat.

Az dél-ázsiai gyűjtemény műfajilag és tartalmában szintén gazdag és etnikailag is diverzifikált.

Az ősi Dél-Ázsia arisztokratikus művészetét szimbolizálják a khmer szobrok és a jávai templomi szobrok (némelyek Leidenből kölcsönöztek), valamint a kései buddhista művészeti alkotások MyanmARBól (azaz Burmából), Thaiföldről, továbbá a kínai vietnámi templomművészet. A pernakán arany, textíliák, törzsi ornamentikák és színházi maszkok jeles értékei az Ázsiai Civilizáció Múzeumának.

Néhány galéria-helyiséget pedig időszakos, igen speciális témával foglalkozó kiállítások céljára használ fel a múzeum. Például expresszív bronzkori maszkok Sanxingduiól, a szecsuan tartományból, Kínából.

Szingapúri biennále

Az első szingapúri biennálét, a velencei nemzetközi biennále mintájára (amelyet 1895-ben indítottak útjára) 2006-ban rendezték meg, mint az éves események fénypontját. A mind az öt földrészre kiterjedő képzestivál jelszava „bizalom” volt. Az esemény lázba hozta az egész, Budapestnél másfélszer nagyobb országot és a kiállítások fényei beborították az egész várost. A biennálén 195 zsűrizett képet mutattak be, 95 művész részvételével 18 országból. Az esemény része volt az 2006. év fontos eseményeinek, amely magába foglalta az International Monetary Fund éves közgyűlését és a Világbank csoportjának konferenciáját. Ugyanebben az időben rendezték meg a Szingapúri éves Művésze-

ti Fesztivált. A biennálével egy időben sor került egyéb más nemzetközi audio-vizuális kiállításokra is, amelyek szintén emelték az ország jó hírnevét, mint Ázsia művészeti epicentrumát (fotókiállítások, média bemutatók, bútorkiállítások, falfestmények, etc.). A biennálén olyan neves művészek vettek részt, mint Ilya és Emilia Kabakov, Fujiko Nakaya, Jenny Holzer, Mariko M, Shigeru Ban és Takash Kuribayahi.

Felnőttoktatás és képzés Szingapúrban

A szingapúri felnőttoktatás és képzés stratégiai terve az úgynevezett Master Plan (Mesterterv), melynek alapvető célja, hogy felkészítse az ország munkaképes lakosságát a jövő kihívásaira, fejlessze és megtartsa annak versenyképességét, növelje a vállalatok munkájának minőségét és produktivitását azáltal, hogy elősegítik munkavállalóik iparilag fontos készségeinek megszerzését és annak fejlesztését.

A tervnek minden szingapúri számára lehetőséget kell teremtenie, hogy részt vegyen az egész életen át tartó tanulásban, és megtalálja helyét gyorsan fejlődő világunkban, és megőrizze foglalkoztathatóságát. A Master Plan célul tűzi ki, hogy az ország munkaképes állampolgárainak 50%-a 2020-ra diplomával rendelkezzen. 2007-ben ez az arány 36% volt. A fejlődő és legmodernebb iparágakban fel kell vértézni a szingapúriakat a megfelelő szakműveltséggel egyrészt úgy, hogy erre fiatal korukban felkészülnek, másrészt úgy, hogy pályát változtanak, illetve állandóan továbbképezik magukat.

A Master Plan részeként a kormány felfejleszti a felnőttképzés rendszerének kapacitását, szorosabb együttműködést épít ki a felnőttképzési rendszer és az oktatási intézmények között, és létrehozta a Felnőttkori Tanulási Intézetet, hogy tudományosan is megalapozza a felnőttoktatás hatékonyságát.

Absztrakt

A tanulmány bemutatja az egykori brit gyarmatbirodalom, Szingapúr átalakulását az elmúlt hatvan évben. Szingapúr a világ egyik legmagasabb GDP-vel rendelkező mintaállama, sajátos utat járt be a művészeti oktatás, a felnőttnevelés és képzés, valamint az interkulturális nevelés terén. Szingapúr egyre inkább egy globális művészeti várossá válik, színhelye és ösztönzője a nemzetközi művészeti életnek. A cikk kiemeli a nyelvi és kulturális sokszínűséget e mintaállamban, részletezve azokat a formális és informális ágenseket, melyek hatására ez a sokszínűség formálódott. E sokszínű kulturális hagyomány alakításában és átadásában meghatározó szerepet tölt be a szingapúri előadóművészet, a zenei élet és a múzeumok. Ezeket a társadalmi intézményeket részletesen tárgyalja a cikk.

Abstract

Singapore as a scene of ethnic and cultural diversity in Asia

The paper gives insight into the fundamental societal transformation of a former British colony, Singapore, in the last 60 years. Singapore, economically one of the strongest countries in the world, has reached excellence in varied social sectors from art to adult education. The paper focuses on the multicultural tolerance and communitarian togetherness developed in a hierarchical society in different sectors. Singapore is introduced as a cultural capital city of Asia with its diverse performances and music scenes and museums. These institutions are described in great detail.